

3. Екстралінгвістичними методи включають в себе темп мови, використання пауз в розмові, а також такі прояви як плач, схлипування, зітхання, сміх, крик і інші. Вони підкреслюють емоційну сторону спілкування.

4. Ситуативні методи невербального спілкування - це місце, в якому відбувається комунікативний контакт, і час, протягом якого він триває.

5. Візуальні методи - це взаємодія, яке відбувається між людьми під час вербального або невербального спілкування на рівні поглядів.

Література

1. Акишина А.А., Кано Х., Акишина Т.Е. Жесты и мимика в русской речи: Лингвострановедческий словарь. – М., 1991.

2. Далецкий Ч. Практикум по риторике. – М., 1996.

3. Десяева Н. Д., Лебедева Т. А., Ассуирова Л. В. Культура речи педагога. – М., 2003.

4. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. / Отв. ред. М.В. Буланова-Топоркова. – Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 544 с.

Єрін О.О.

Науковий керівник: старший викладач кафедри філософії і ППП

Разумовська Н.Р.

ВПЛИВ УМІНЬ ПЕДАГОГА НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

Педагогічне спілкування – специфічна міжособистісна взаємодія педагога і учня, опосередковане засвоєння знань і становлення особистості у навчально-виховному процесі. Уміння педагога спілкуватися із учнями – одна із запорук його успіху при організації роботи з групою і окремими учнями.

Специфіка педагогічного спілкування визначається призначенням цієї діяльності, спрямованої на реалізацію цілей розвитку особистості. У процесі педагогічного спілкування здійснюється навчання прийомам і способам розумової діяльності, формування розумових процесів, управління процесами

навчання, навчання прийомам роботи, постійне підтримання зацікавленості учнів на самому занятті, мотиваційне забезпечення навчального процесу, нормативних взаємовідносин з колективом і педагогом, зняття емоційної напруженості.

Ефективність педагогічного спілкування у чималій мірі визначається особистісними якостями педагога і залежить, перш за все, від наявності у нього комунікативних, гностичних і експресивних умінь[2].

Комунікативні уміння пов'язані зі спілкуванням педагога з учнями, колегами по роботі, з батьками. Їх можна розділити на три групи: власне комунікативні вміння, дидактичні вміння (хоча останні і виходять за рамки чисто комунікативних умінь, але їх основне ядро складають вміння з передачі знань учням) і ораторські вміння.

Гностичні уміння пов'язані з пізнанням педагогом як окремих учнів, так і навчального колективу в цілому, з аналізом педагогічних ситуацій і результатів своєї діяльності. Гностичні вміння включають в себе вміння користуватися навчально-методичною та науковою літературою, вміння проводити елементарні дослідження і аналізувати їх результати для того, щоб внести корективи в методику викладання і виховання.

У педагогічному спілкуванні важливу роль відіграють експресивні уміння педагога, пов'язані з умінням виражати свої емоції, свою позицію. Педагог висловлює їх через мовні, мимічні, пантомімічні, жестикуляційні засоби, а також через оформлення зовнішності (зачіска, костюм, прикраси).

Використання експресивних засобів мови дозволяє педагогу передавати різноманіття емоцій і почуттів - урочистість, іронію, зневажливий, презирство, радість, захоплення, здивування, осуд і т.д. Однак почуття, що передаються педагогом учням, повинні бути педагогічно доцільними, тобто повинні допомагати вирішенню педагогічного завдання.

Один з найважливіших факторів, що забезпечують ефективність професійного спілкування – педагогічний такт. Педагогічний такт є якістю, що постійно здобувається, проявляється в умінні педагога встановлювати із

учнями діловий та емоційний контакт з мінімальною затратою духовних і фізичних сил, знаходити потрібне слово у потрібний час і наділяти його в потрібну форму, без напруги будувати свої відносини із учнями, знати міру (розумну достатність) в словах, діях, прояві своїх почуттів (порушується міра, руйнується і педагогічний такт). Почуття міри дозволяє педагогу у кожному конкретному випадку встановити межу можливого і допустимого в різноманітних відносинах із учнями.

Необхідною умовою формування педагогічного такту є правильна самооцінка педагога, ступінь його впевненості до себе, систематичне самовдосконалення, бо педагогічний такт є не окремим штрихом його поведінки, а стилем роботи, стилем його спілкування з учнями, частиною педагогічної культури, педагогічної майстерності. Він має глибокий внутрішній зміст і різні зовнішні прояви, є обов'язковою умовою реалізації принципів гуманізму в навчально-виховному процесі, у професійно-педагогічному спілкуванні.

Одним з складових майстерності педагога є культура його мови. Хто володіє культурою мови, той за інших рівних умов - рівень знань і методичної майстерності - досягає великих успіхів в навчально-виховній роботі.

Компонентами культури мовлення педагога є грамотність побудови фраз, простота і ясність викладу, виразність, словникове багатство, образність мови дикція, грамотна вимова слів, правильне використання спеціальної термінології та ін.[5].

Ефективність педагогічного спілкування, досягнення позитивного результату спілкування і взаємодії пов'язано з накопиченням і правильним узагальненням інформації один про одного, залежить від рівня розвитку комунікативних умінь педагога, його здатності до емпатії та рефлексії, до спостережливості, «сенсорної гостроті», від уміння слухати, розуміти учня, впливати на нього за допомогою переконання, навіювання, емоційного зараження, зміни стилів і позицій спілкування, від уміння долати маніпуляції і конфлікти. Важливу роль відіграють психолого-педагогічна компетентність

викладача в області психологічних особливостей та закономірностей спілкування, взаємодії.

Література

1. Андреева Г.М. Социальная психология. М., 1996г.
2. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении: Кн. Для учителя. - М.: Просвещение, 1987г.
3. Леонтьев А. А. Педагогическое общение / Под ред. М. К. Кабардова. 2–е изд., перераб. и доп. — М.; Нальчик, 2012. — 367 с.
4. Основы педагогического мастерства: Учебное пособие для пед. спец. высш. учебн. заведений / И.Я.Зязюн, И.Ф.Кривонос и др.; под ред. И.Я.Зязюна. - М.: 1989г.
5. Столяренко Л.Д. Педагогическое общение // Л.Д. Столяренко Педагогическая психология для студентов вузов. - Ростов н/Д: "Феникс", 2004. - С. 238-247.

Касьяненко О.В.

Науковий керівник: старший викладач кафедри філософії і ППП

Разумовська Н.Р.

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Інтенсивні зміни у соціокультурному та економічному житті українського суспільства, що відбуваються в останні десятиліття, вимагають підвищення ефективності підготовки студентів технічних спеціальностей. Очевидно, що стати фахівцем високої кваліфікації сьогоднішній студент зможе, якщо опанує поряд зі спеціальними знаннями найраціональнішими і ефективними прийомами розумової праці і методами самостійного придбання знань.

Психологічні аспекти пізнавальної активності особистості висвітлені в роботах К.А. Абульхановой-Славської, Б.Г. Ананьєва, Л.С. Виготського,